

УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министруудэй Советэй орган

(13267) 1970 оной ноябрин 3, вторник Сэн 2 мүнгэн

Коммунизм эдэбхитэйгээр байгуулалсажа байгшад — тар габьяата колхозно таряашад мандаха болто

(КПСС-эй ЦК-гай Урянуудһаа)

ЭТЭ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭГ ДЭНЭ

Байгша ондо манай энэ эрдэнэ, намартаа сагай уларилтай таарамжагүй байһан дээрһээ орооно таряанай, үбнэ ногооной һайн ургаса абажа бирагддаггүй. Энэ жэлдэ 32 мянган центнер гэрэ хэ гү, али недондойгоо зарга үбнэ абаади. Алууһа малда

УЛААН ТУГААР ШАГНАГДАБА

Улаан-Удын аэропортын коллектив баярай телеграмма Эрхүү хотоһоо абаба. Байгша оной гурбадахи квартал соо тус портын авиаторнууд эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, агаараар ашаа шэрэхэ, хүн зониние зөөхэ даабарьяа холо үлүүлэн дүүргэһэн байгаа. Тиигэжэ 1 миллион 249 мянган түхэрэгэй олзо доход оруулаа. Энэ амжалтынь граждан авиациин Зүүн-Сибирин управлени үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг баруулаба.

Октябрын революциин 53-хи ойе ажалай амжалта-тайгаар угтажа байһандаа элэнэр урматой. Туйлаһан амжалтаа улам арьбадханын түлөө элэнэрэй дунда үдэрһөө үдэртэ тэмсэл улам үргэдэнэ.

И. ХРАПУНОВ.

БЭРХЭТЭЙШЬЕ ҺААНЬ, БЭЭЛҮҮЛХЭВДИ

адюулаа 35 мянган центнер орооно таряанай зүйл таһалжа үрөөбди. Мүнөө бии байһан үбнэ тэжээлэ бүхы малдаа хубаарилаат байхаданай, 600 гаран эхэ хонидтой отара бүхэндэ эгээн багаар абахада, 400 центнер үбнэн хуртхөөр байна. Тэршөлөн энэ жэлдэ эелэнкын муугаар ургашы һаань, арга хургынь олжо, отара бүхэндэ 200 центнер ногоон голоомо хүртөөхбди. Иигээд байхада үбнэ тэжээл бага гэжэ шамарлаха яаше аргагүй. Тэрһнээ гадна, эндэмнай яһала ута, дулаан намар боложо, хонид һайнаар бэлшээгдэ, нилээд таргалуулагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ хонид гол түлөө таряанай һуурида адуулагдажа, хүсэ шадлаа улам шангалхажа байна.

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ ТҮГЭС БЭЛЭН

Жэлэй үнгэрһэн юһ һарын туршда Ара-Хэрэтын фермын һаалишад колхоз соогоо агаад эхэ һу һааж, социалис мурсыөөдэ эрхимлэжэ гараба. Энэ үе соо түсэбэйнгөө ёһоор 3300 центнер һу һааха байһан аад, мүнөө октябрин 25-най мэдээгээр 3400 гаран центнер һу һааж туншагаа. Тус амжалтаа фермын түрүү һаалишад Александр Богданова, Валентина Углова, Любовь Васильева гэгшэд эхэһэн хубитаа оруулаа. Эзэнэр һу һааха жэлэйнгээ түсэб бэлэрһөөн хөөр һараар урид дүүргэ. Тиигэжэ колхозой эрхим һаалишан А. М. Богданова Москва ВДНХ-да ошохо түтөөкөөр шагнагдаба.

Намарай эдэ үдэрнүүдтэ түрүүшын хүйтэнөөр үнээдэйгээ һу шэмье доошоуулаһуын түлөө оролдохого гадна, фермынхид үхэр малайгаа байры, хашаа хорёе дулаалха, заһабарилха, үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ талаар эхэ үдэлмэри хэнхэй.

Байгша ондо фермын үнээд, тугалуудта үбнэ тэжээл эхэ бэлдэхэднэй, 3500 центнер куу-

Үгэдөө хүрэдэг зон

Орьёл торьёл үндэр хада ууза, ой модоор хүрээлэгдэһэн нарихан гол соо «Коммунизм» колхозой түб тосхон алын дээрэ байһандаа эрхын харагдана. Тосхоной хажуугаар тунгалга унута Аха голхон харьлан урдана.

Эндэһээ ургашаа тинмэһе холо бэшэ бөөн бөөн хуһа, шэнэһэн модотой хадан үбэр, халсан шара майланууд наранай элшэдэ толорно. Тэдэ майлаар һүрэг хонидой бэлшэжэ ябаханын холоһоо сайжа харагдадаг юм.

Колхозой ахмад хонишод, үинэй бэрхэ малшад гэжэ суутай Сэдэб Сындыева Мунконова Дари Дулаева Унжуева хоёрой хариулагдаг хонид эндэл бэлшэжэ намаржада байна.

Бидэ хоёр 300 гаран эхэ хонидые адуулагдаг зомди. Эдэмнай зундаа, намартаа хада уулын тунга, шэмэтай ногоондо ябажа яһала таргалаа, хүсэ шадлаа. Мүнөөһие хонидо хадан һайн хаданда дуран соонь адуулабди. Недондо үбнэ тэжээл хомор, шэмэруун хүйтан үбэл бүхы шадлаараа оролдожо, 270 эхэ хонидо нэгэһие толгой гарза хоротодо оруулангүй, ондо оруулаа. 250 хурьга абажа түлжүүлэ һамди. Харин энэ жэлдэ үбнэ тэжээл элбэг хадань. Бүриһе һайнаар ондо оруулаха, хонин бүриһе залбал хурьга абахади гэжэ һанатһаа.—гээд Сэдэб Сындыева Мунконова хөөрэнэ.

Тиигэжэ Ахын аймагай холын нэгэ отарын хонишод Бэшүүдэй аймагай «Дружба» колхозойхидо жэлээгээр хүдэлхэ гэжэ шийдэбэ.

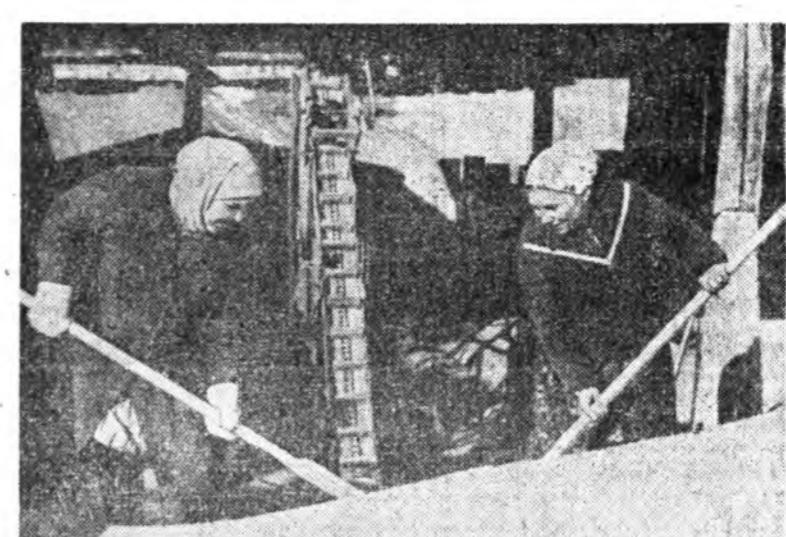
А. ЦЫБИКОВ.

Харюусалгатай хаһа

Ажахымнай хонишодой отаринуудар түрэл партиин XXIV съездын хүндээлэдэ зоруулагдаһан социалис мурсыөөн үргэһэн дэглэбэ. Байгша ондо зуун хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлээр республика дотороо үүсхэл гаргаван Бэшүүдэй аймагай «Дружба» колхозой хонишодой уриа энэ хэрэгтэ горитойхон нүлөө үзүүлэбэ.

Һаяхид үнгэрэгдэһэн совхозой хонишодой хамтын суглаан дээрэ энэ асуудал гол һуури эзэлһэн байна. Үнгэрһэн жэлэйнгээ дунгуудые, ушарһан зарим тэдм тагдалууддаа хаража, шэнэ социалис уялануудые абахаар сугларһан хонишодой бии байһан арга боломжонууддаа, һанамжа дурадхалууддаа халан хөөрөлдөө бэлэй.

Хори, Анаагай совхоз.

Бэрхэ таряашан хабар тарилга хэжэ болзороо алдадаггүй, бүхы хэрэгтэй юумэнь үридшалан, ямар бури намар байхада бэлдээд, сагай эрхэе хүлээжэ байдаг. Тэрэ хүн газараа өөрингөө табан хурган мэтэ мэдэхэ, газартаа сэдхэлээрээ холбоотой гэхэ гү, али газарай амилха тийлэхэ бэлтгэй, сагыс ахижа бэлдэхэл хэжэ шадалтай байдаг тула, тэрэһие зүүбөөр ашаалжа, хүдөө ажахын продукци ехээр абажа шабаана бишуу. Тийн иймэ шадамар бэрхэ таряашад «Маяк» колхоздо нилээд олон Мүнөө дүрсэдэһа ажахын нэгэдэхид отделенин тоог дээрэ эрхэ жэлдэ орооно таряанай тогтууритай баян ургаса хурьяа абахын түлөө үрнэ хүрэнгээ сээрлэжэ хадагалха хүдэмэри цам эршэтэйгээр адуулагдаа.

Уелөөнэй улаан наранар, үдэһын харанхы болотор эндэ хүсэтэ сернопультын хунхирөөн, хүүхонь зугаата таряаша эхэнэрүүдэй энэдэм хамханасүй. Тэдэнэр энэ намарайнгаа баян хэсгэ сээрлэжэ, ута сагаан склоноидо һуу тусхай транспортерээр эюулаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Тоог дээрэ ажалладаг Капитолина Степанова, Арафина Павлова гэсидэ сээрлэдэһэн үрнэ хүрэнгээ складоо транспортерээр оруулаа. 2. Үдэр бури хани нүхэдэйнгөө дундаһаа өмсө шалгардэжэ Ульина Вишнякова ажалдаа. 3. Ороононой тоог дээрэ үнэнэй хүдэмэрилдэжэ Екатерина Степанова, Татьяна Краснобаева ба Любовь Павлова һуульһынгээ сээрлэжэ дээрэ. В. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Улаан-Удын аймаг.

ХАХАД АЖАЛЫНЬ НАМАРТАА ХЭГДЭНЭ

Хоёр-гурбан жэлэй саада тээ нуга сабшалан дээрээ түхэрэн жэлэй туршда таһалгарагүй ажаллахаар эмхидхэгдэһэн оньһооруулагдамал лугомелиоративна отряд совхозоймнай луговодуудай хабартаа хэжэ ажал худалмаринынь нилээд хүнгэлбэ һуураар ханабууддаа сээрлэхэ, хаалта боолтонуудда шэнэдхэн заһабарилха ажал намартаа бүтээгдэнэ. Хабар саһа мүйһэнэй хайлажа, гол горхойдой урдахада, луговодуудай тухашардаггүй, даалгагдаһан газараа түрүүшын һайрамаар һайса ундалуудгаг заншалтай болонхой.

Үбнэ хуряалгын дүүрэмжөр сабшалан, таряаланга хайжа-руулаха Павел Иванович Саранинай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядтай механизаторнууд наг шэбхэ онгилжо зөөхэ, һөөг бургашаа отолжо сээрлэхэ худалмэрэ түлэг абуулжа байһнай. Һаян мэлээнэй ёһоор, дурсагдаша отрядтай нуга сабшалан дээрээ 900 тонно наг шэбхэ гаргажа тараһан, 5 гектар газарай һөөг бургаша сээрлэһэн байна.

Энэ сонсохогодон габшарай һарын туршда сабшалан дээрэ хэгдэхэ али бүхы ажалдаа сүм дүүргэжэ, ерэхэ жэлдэ гектарай дунда ээргээр 10-12 центнер һайн шанартай үбнэ хуряаха гэхэн социалис уялга абаад, ажахымнай луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ улам шударгыгаар ажаллана.

Н. ЗАЙЦЕВ, главно агроном. Яруунын совхоз.

ФОТО-РЕПОРТАЖ ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ДҮНГҮҮД

ОРООНО ТАРЯА ХУДАЛДАХА ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭНЭ, ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭНЭ

Партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумудэй шийдхэбэринуудые бэлтгэһэн, Белоруссин ССР-эй хүдөөгэй ажалшад орооното ургамалуудай үндэр баян ургаса ургуулжэ, хуряалгаа эмхитэйгээр дүүргэжэ, гүрэндэ орооно таряа худалдаха түсэбөө, социалис уяланууддаа үлүүлэн дүүргэбэ.

Энэ республикын колхозууд, совхозууд 501 мянган тонно орооно Эхэ орондоо туншаба. Партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумудэй шийдхэбэринуудые бэлтгэһэн, Киргизий ССР-эй хүдөөгэй ажалшад орооното ургамалуудай үндэр баян ургаса мүнөө жэл ургуулажа, хуряалгаа эмхитэйгээр үнгэрэһэн, гүрэндэ орооно таряа худалдаха түсэбөө, социалис уяланууддаа үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Республикын колхозууд, совхозууд 231 мянган тонно орооно Эхэ орондоо туншаба. 179 мянган тонно шөннээс худалдагдаа. Тэрнэ түсэбые нилээд үлүүлэн гарана.

Хизаарай колхоз, совхозууд 1108 мянган тонно орооно, тэрэ тоодо 980 мянган тонно шөннээс Эхэ орондоо туншагаа. Эдэе хоолой, круппагэй орооно худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, гүрэндэ таряа туншаалга үргэлжлээр.

Алтайн хизаарай колхоз, совхозууд 3163 мянган тонно таряа туншаалгын пунктнуудта абаашаба. Крупа, манлай тэжээл болохо ургамалуудые бэлдэхэ түсэб горитойгоор үлүүлэн дүүргэбэ.

Брянска, Львовско областнуудай, Приморско хизаарай колхоз, совхозууд гүрэндэ таряа туншааха түсэбөө дүүргэһэн, үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Башкирай АССР 949 мянган тонно саахарай свекло гүрэндэе туншагаад, свекло худалдагашаа үргэлжлүүлээр.

АССР-эй ВЕРХОВНО ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

В. В. ЗЕНИННИЕ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХҮНДЭЛЭГРМОТААР НАХА ТУХАЙ

Б. СЕМЕНОВ.

К. МАСЛОВ.

Б. СЕМЕНОВ.

К. МАСЛОВ.

Б. СЕМЕНОВ.

Союзда Монголой Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин албанай хэрэгээр айлшалһан тухай

КОММУНИКЕ

байха үдөө Москва болон Уль-новскийн промышленна предриятинуудта, соёлой эмхи зургаанууд та хүрэхэн, Лениндэ зоруулагдаһан дурсахаалай барилгатуудые хараһан. Советскэ Союзай ажалшадтай түлөөлөгшэдэй хани халуунаар уулзаһан ба хөөрөлдэһэн. МНР-эй партийно-правительственна делегаци СССР-тэ эрээд байха үдөө хөөрөлдөөнүудые хэжэ, хоёр талын харилсаанда хабаатай асуудалуудые зүблэсэһэн, СССР МНР хоёрой хоорондын экономика харилсаанай талаар ойрын сагта бэлдүүлэгдэжэ гол шогдлуудые тодорхойлоһон, улсухоорондын тон шулаа асуу-

далуудаар, дэлхэйн коммунист бөдөлөөндөхид байдал тухай һанал худалдоо зүбшэн хэлсэһэн байна. Эдэ хэлсээнүүдтэ: Совет талһаа—КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшын нэгэдэхид орлогшио Д. С. Полянский, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь М. А. Сулов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катусев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшио, СССР-эй Госпланын түрүүлэгшэ Н. К. Байбанов болон бусад туншаалтад хабаадаба. Монгол талһаа—МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхид секретарь, МНР-

хоорондын хани барисаан ба тухай харилсаа холбоо марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын хэлбэршгүй гол ёһонуудай үндэрөөр, СССР МНР хоёрой хоорондоо хани барисаанай, харилсаа холбоотой, харилтан туһалалсадаг байха тухай 1966 оной догсоворой уг зорилгын үндэрөөр улам хүгжөөхэ, бэхжүүлэхэ гэжэ эрмэлзэдэгые үшөө дахин лабан харуулаа. Эдэ делегацинууд арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэһын тула, партиин ба гүрэнэй байгууллаһын талаар, мүн социалис демократин, соёл болон гэгээрэл хүгжөөхын тула оронуд дотор абуулдажа байгаа худалмэри тухай харилсан мэдээсэбэ. Экономикын, соёлой байгууллаһын, эрдэм болон техникын талаар Советскэ Союзай ленинскэ Коммунист партиин хүтэлбэри доро аха дүү совет арадай туйлаһан дэлхэйн социалис хани нэгэдэлэй хүсэ шадал улам бэхжүүлэхэ, бүтэдэ нийтын эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал хамгаалха хэрэгтэ шийдэхы хубитан болон онсо гайхамжаг амжалтануудые Монгол талаа хөгжэ һайшаана. Өөрынгаа дайшалхы манлайн—Монголой Арадай-революциноно партиин хүтэлбэри доро, МНРП-гэй, Монгол орондо арадай революциин болоһор 50 жэлэй алдарта ойн баярые утгуулан, социалис байгууллаһын бүхы халбарынуудта байдалаа улам хүгжэжэ хэрэгтэ МНР-эй ажалшадтай туйлаһан эхэ амжалтануудые Совет талы баяртгаар тэмдэглэбэ. Капиталис хүгжэлтын шатые ал-

(Түгэхэһын 2-хи нуурта).

ШҮҮМЖЭЛЭЛЭЭ ТОВШОЛОЛ ХЭХЭ

Түмэр замай Улаан-Удын от-
деленини партийна эхин органи-
зацда тоосоото хунгалтын сугла-
ан хаяхан болобо. Суглаанын
урда тээ би отделиени зарим
хүтэлборилхы хүдэлмэрилэгшэд-
тэй, коммунистуудтай уулзажа
хөөрөлдөн байгаа. Ажал хүд-
элмэридөө дайралдаг бэрхэ-
шээлүүд, дутуу дунда зүйл-
нүүд тоолоходо, тэдэнэй зар-
иманын түмэр замай Зуун
Сибирин управленин хүтэлб-
рилэгшэд багаар туһална, олон
заабри захиралта үгэжэ, элдэби
үүсхэлэйнэй барина гэхэ мэтэ
шалтаганууды дурдаа хөн.

Суглаан дээршэе нимэ хөө-
рөлдөөн гаража, өөһэднгоо хүд-
элмэридэ байһан дутагдалнууды
сагаруулжа ханаха бэшэ ха
гү гэнэн нэжэг түрөө бэлэй.

Тэд тимэ юмэн болоогүй.
Партийна бюрөгөй секретарь нүх-
эр Поповой хэһэн тоосоото
элихдэ, отделиени начальни
нүхэр Кванталанин хөдөлнө
үгэ со отделиени коллективэй,
коммунистуудай хүдэлмэри тон
зүбөө харуулагдажа, туһатай
хөөрөлдөөнэ эхи табига.

Өөһднмэй ажабайдалда үшөө
хэрэглээгүүй ямар арга болом-
жоонд бии, мүн дээршэе бол-
жо, хүдэлмэрилэһэн дутагдал-
нууд ушарнаб—эзэ асуудалнууд
үгэ хэһэн коммунистууд
гол алхараа хандуула.

Ашаа шөрлөгөөр отделиени та-
бан жэлэйгээ түсэб байһа оной
октябрийн 8-да дүргээ юм. Тэд
отделиени мүнөө үедэ бүхы та-
лаараа хайн хүдэлнэ гэхын ар-

гагүй. Вагонуудай эрьсэ удаар-
наар, аман тэвхэ ба буулгаха
хүдэлмэридэ вагонууд хараалаг-
данын сагнаа удаан баригдана.
Локомотив болон вагонуудай бү-
тээсэ бага. Инженер Шевченко,
отделиени дежурна Наумов бо-
лон бусад коммунистуудай
тэмдэглэнэй ёһоор, үйлдэбрийн
нууцаар эмхидхэгдэнэ. Локомотив
болон вагонууды зүбөөр аман-
лаха тушаа анхараг бага табиг-
дана.

Социалис мурисөөн эмхидхэг-
дэнэн аад, дунгын саг болзолтоо
согологдонгүй. Зарим хүтэлб-
рилхы хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ
тоодо коммунистууд даадаг
ажалдаа харуусалга багатайгаар
хандана, журам эбдана.

Тэрэшалан партино-эмхидхэ-
лэй, ойлгууламжын хүдэлмэридэ
олон дутагдал үзэгдэнэ. Полити-
ческа хүдэлмэридэ харуулан ойл-
гуулаха зүйлүүд хүсэд хэрэглэг-
дэнгүй. Идахын эргэдэ отделе-
нини байһан соошье болохо
байгаа. КПСС-эй XXIV съездэ
зөрүүлэгдэнэ нэгэшье урла до-
зунг олохогүйт. Отделиени хан-
нын газетэ саг соогоо гарана-
гүй. гарахаданшье тэндэ шүүм-
жэлхы статьянууд тоилогдон-
гүй.

Партийна бюрөгөй шэнэ со-
ст, отделиени хүтэлборилг-
шэд, коммунистууд эдэ шүүм-
жэлэһнэ зүб тобишолол хэжэ,
ажал хүдэлмэриэ хайжаруулаха
тушаа хэмжээнүүдэ ахаа ёһо-
той гэнэн өрилтэ суглаан дээрэ
табигдаба.

М. СОЛОМЕННЫ.

Инокентий Дмитриевич Коршунов 10 жэлэй турша соо «Бурвострой» трестын автобазада жоолошоноор хүдэлмэрилнэ. Энэ үе со нүхэр Коршунов аналдаа оролдосотой гайнаар хандажа, олоной дунда хүндэтэй болохой. Мүнөө үдэр бүрингөө даабарине 140—150 процент дүүргэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. Д. Коршунов.

Партийна хронико

Арагай университет

Аймагйаи колхоз болон совхозуудай хүтэлборилхы кадрнуудай, мэргэжэлтэдэй бүрэлдэл эмхидхэхэ тухай асуудал КПСС-эй Сэлэнгын райкомой бюрөгөй эрдэмдэн дээрэ хаяхан зүбшэн хэлэ-
гдэбэ.

Энэ асуудал али талаанаань хаража үзөөд, хүдөө ажлын эрдэм нудалха арадай университет эмхидхэхэ гэжэ шийдхэгдэбэ. Гурбан факультэдэй—экономическа эрдэмэй, зооветеринарна, агротехническа факультэдүүдэй байха юм. Экономическа эрдэмэй факультэдтэ совхозуудай директорнууды, ферма болон отделиени нүүдэ архилэгдэл, колхозой түрүүлэгшэнэр болон тэдэнэй ор-

логшөнөр, колхоз болон совхозуудай парткомуудай секретарьнаи, буралсаха юм. Бусад хоёр факультэдүүдтэ аймагйаи хүдөө ажлын мэргэжэлтэд буралсаха боло-
но.

Университедэй хэсхэлгын баралта нэгэ дахин үнэгэргэдэхөөр хараалагдана. Түрүүшн хэсхэлт ноябрь нарада болохо. Университедэ лекци, элидхэлүүдэе уншахаар Бурядад хүдөө ажлын, Зүүн Сибирин технологическа институтуудай, мүн СССР-эй Наукануудай академин Сибирин отделиени Бурядад филиалай эрдэмтэд уригдаха юм.

Г. САБЖАЕВ.

Дүршэлтэ ажалай дүн

МУХАР-ШЭБЭР. Энэ нэрье дуулахада залагта шонисээр хал-
гуурца долгилһон захгүй үргэн
таряалан нөндөдэ харгаданандаа бо-
лодог. Энэнай республика соогоо
эгээд эха таряалантай аймаг ха юм.
Мүн дүршэлтэй бэрхэ таряашад,
механизаторнуудшье Мухар-Шэбэр-
эй аймагта олон.

«Заганский» колхозой механизатор Степан Романович Мионов оролдосотой хайн ажалдаараа аймаг соогоо суурхайнар уинэй юм. Хэддэ-
дэһнэ, ямаршье ган газуур жэлэй болоходо нүхэр Мионовой бригадинхд абаһан уялгажа дүүргөнөн дэ байдаг. Эндөн ямаршье нуусаа үгэ. Энэ Степан Мионовой бүхы набаараа таряан ажал дээрэ хэһэн хүдэлмэрини, өөрынгөө ажалда үнэн сохээр дурлажа шадананайн үрэ дүн ха юм.

Дүшөөд жэлэй саада тээ эгээд түрүүшн тракторай Заган тохсондо эрхэтэй, тэрэ үшөө багахан үхи-
бүн баба. Нөгөгайнаа түрүүшн трактористнууд Семен Ревенский, Иван Симухин гэгшэдэй «булад хүлэгүүд» жолодон тохсонтой үйлдэ-
сөөр гарахадан, Степан үетэн хүд-
дээрээ хүл нисөөгөөр хойнооһон дахан тоһоо буряса гүйлгэхэ бэлэй. Тийхэдэл Степан хүбүүний сэдхэхэдэ хүдэр трактор жолоодохы хүсэл түржэ болоо.

Тийхэдэ ажалай һүүлээр Семен Ревенский газзагаа эрхэнэ алдан-

гүй Степан хажуудан ошоод лэ байһа хөн. Үдэш бүри Семен ажалай тракторшье залсажа бай-
хадан, хүбүүн тракторай шурба гайка бүхэншье наринаар шижэн үгээхэ дуратай бэлэй.

Тэрэ гэнэнхэ хойшо саялханын гү, али принципни боложо, жэл бүри хабарай тарилагад абалсадаг болоо хөн. Тийхэдэ Степан тракторшье халолодоггүй, хайтад гэгээл илгэтэ болон тракторайнгаа бөшнөө элдэб деталнуудаар хонирхон агре-
гадтайнга хүтэлборилгшэ тракторшье Роман Калашниковһаа буржа абатша хөн. Нэгэтэ тэрэ зүрхэлжэ эрээд:

— Роман ахай, трактортаа нууца-
гаад үзэнт даа, би ябуулажа шадхал-
бэй,— гэжэ трактористһаа гуйба. Тийхэдэн Роман Калашников эхэ гайхажа:

— Юу хэлээ гэжэбишнэ, Степа. Тракторшье моринод бэшэ ха юм. Түрүүн хайса бурха хэрэгтэй,— гэнэн аад, хүбүүнэй уруу дунуугаар селжэ тээшэ опохоньн харахадаа хайража:

— Зай, туршаад үзэнт даа,— гэжэ хойнооһон ооглоо хөн.

Степан эхэл баяртай тракторта нууцагад, ричагүүднэй бүхөөр ах-
хадхиба. Трактор хүбүүнэй хүсэ жэлдэрһэнэд номгоһоноор эүдхэн хахалагдаһан газар дэгуур бурза-
даа дахан абадхэ хөн.

Мүнөө колхозтоо шофёрөөр ажал-

ладаг Роман Калашников энэ уша-
рые мартадаггүй. Үйлсээ Степан хажуугаар гарахадаа автома-
шинаа аалидхан:

— Стейпа, нуугаад үзэхэ гүш? — гэжэ хүхүүнээр энэбхилтэн хашхардаг.

Уданшегүй, 1935 ондо. Хашын МТС-д трактористнуудай курс дүүргэжэ, өдөөл Степан «өорыг-
наа» трактор жолодон таряалан дээрэ гараа хөн. Тэрэ үдэрэ на-
һан соогоо мартахагүйт. Тийхэдэ Степан Мионовтой хамта нота-
гайны басагад Акулина Бринская, Лида Симухина, Маруся Симухина гэгшэд лэ трактористнууд болоһон байһа.

Залуу трактористнуудай таряа-
лан дээрэ гараха үдэртэ зөрүүлһан мятинг иолинн захлада болоо хөн. Трактортаа нууцага, түрүүшнэгээ бурзадаа зурьцан абахадаа, залуу хүбүүнэй досоо байрай дүлэн сорболхидэ байгаа хөн.

Дүшөөд жэл тэрэ гэгээр үнэг-
рөө. Бүхы энэ сагыс газар таряа-
лан дээрэ ажаллаһаар үнэгрөө. Колхозойнгоо ноли дээрэ тэрэтай гашхээгүй газар үгы шахуу болон-
хой.

Степан Романович дүрбэдэмй бригадалаа ажаллаһаар, 1959 ондо энэ бригада түрүүшнхээ тектарай 25 центнер таряа хурлаһан байна. Тийхэдэ бригадир нүхэр Мионов ВДНХ-гай бронзо металлар шаг-

нагдаа хөн. Тэрэ сагнаа хойшо энэ бригада ходо түрүү зэргэдэ ябадаг. Энэ бригадиринэй аша габоһаа илгалгаа эхэ гээ ха адуу болохо-
гүйт. Тэрэ залуу механизаторнууды бургалгада наһаа эхэ табидат. Тиймөө тус бригадын эбтэй эгээй коллективэй гашүүд хэнини хэн-
нэһишье илгалһагүй оролдосотой гайнаар ажалладаг болохой юм.

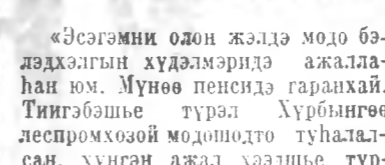
Бригадир газар таряалан дээрэ хэһэн ажаллаһанууддаа бултын тэмдэглэжэ абадаг. Тимэ тула хэлэ ямар ноли дээрэ ямар ажалай хэргэһишье, хэдэ шижэн ургаа-
тай байһынэ алдангүй хэлэжэ ша-
дахал. Тиймөө колхозойнгоо агрономтой зүбшэн хэлсэхэ асуудал-
нууд тэрэнэд ходоодо олон байдаг.

Энэ жэлэй ургаса хурялгада Степан Романовичай бригада дээрэ хэрэглэһнэй оролдосотойгоор хүд-
лөө. Хэдэ хурч бөрөөтэй, харан бурүүд үдэрнүүдэй болоошье наһи, бригадын механизаторнууд бүхы таряага саг болээр соош гээлтэ хөрөөлөгүүйгоор хуряжа шадла.

Бригадын мүнөө «Октябрьн 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ коллектив» гэнэн нэрэ зэргэдэ хуртэжэ, дэ-
бтэр соонь Ленинска ойн байрай жэлэй үндэр ургаса хурялга тухай шэнэ тэмдэглэл бии болоо.

А. ДЕРИГЛАЗОВ.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

«Бэсгэмни олон жэлдэ модо бэ-
лэдхэлгын хүдэлмэридэ ажалла-
һан юм. Мүнөө пенсидэ гараххай. Тингэбашье түрэлт Хурбингөө леспромхозой модлодо туһалаг-
сан, хунган ажал хэлдэше тур-
шадат. Би одир залуу наһанһаа эсөөгөө дахалжа ойдо хүдэлһэн хүм. Арбаад шахуу жэлдэ модо бэ-
лэдхэлгын хүдэлмэридэ ажалла-
һан байна» гэжэ ажабайдалайнгаа намтар тухай саморхоноор бэ-
шээд, Хурамхаанай леспромхозой директор Иван Иванович Рябич-
ковта баруулаб. Душоод наһаунай хүн саарһынэ абажа яаралгүй-
гоор ушана. «Ямар юмээ хэлэ-
хэн гэшэ хаб. Магаа ажалда аба-
хгүйбид гэхэдэ болохох даа» гэжэ Василий Паромонов дотороо сэдхэн, дуугай нууна. Эгээл энэ үедэ Иван Иванович бөшнөөн саарһынэ уншаад, столонгөө шад дор хэлэ муртөө:

— Танин ажал абахабид. Хуушан ТДТ-40 маркын трактор бии. Тэрэниинэй залбарилгад хүлэ-
хэдэтай болохо,— гэжэ томоо-
тойгоор хэлэбэ. Василий Паромо-
нов эхэ баяртайгаар:

— Тингэбэй үгээхэ,— гэжэ гаржа ошоо. Газа наһаунай, хүйтэн. Баргаданай шойхо үндэр хадануудай саһаһаа хубэн са-
гаан үдэн бөгшгэрэн гаража, ог-
торхой бүрхөөб. «Байгал далай дүтэ хадаа, нигэжэ үдэһэн. Эб-
дэг хүйтэн нотаг хаш даа» гэжэ бодомжолон шэнээр баригдһан тохсонтой үргэн гудажаар алха-
лан, леспромхозой гараж тэһнэ ошоо. Гаражай хаһаа соо ори ганса трактор байба. Хура бори-
рондоо норжог кабинаны дээрэ-
шнэй. Энэ трактор залбарилга хүдэлгэхөө байтагай, дүтэше хурхын аргагүй. Василий нимэ турялга гараха бодоһондоо тим-
мөшье эхээр гажарогүйт. Өөрынгөө туһалагша Юрий Годубетвой хамта тракторай хуушарһан ө-
лөөнүүднэй нэлэжэ, бөшгөнхон болзор соо хүд дээрнэ гаргаба. Хурамхаанай леспромхозой дирек-
тор Иван Иванович нимэ оролдо-
сотой хүдэлмэришье абаһандаа урмашажа, шэнэ бригада эмхид-
хэдэ, Василий Паромоновы бри-
гадиргай табия бэлэй.

Үдэр хонгой ойохон түргэн даа. Зарим наһанэй өрьдэгдэше үрдеггүй байтар нара үнэгэрһэн байха. Харин Василий Паромо-
нов март нара соо тон эхэ юмээ хэлэ-
хэ үрдиб. Хуушан трактор за-
һабарилжа, арбан хонгой турша соо 1000 кубометр модо бэлэд-
хэб. Үдэр бүри 100 кубометр! Нимэ эхэ модо гансад В. Шуки-
най бригада бэлэдхэдэ бэлэй.

— Ушоошье эхэ модо бэлэд-
хэхэ арга боломжо бии,— гэжэ нэгэтэ Василий Паромонов үхэд-
төө хэлэ хөн. Тэд ямар тимэ арга одолон байгаа гэше хаб? Хэншье тухайлаагүй. Хэдхэн сагай үнэгэрхэдэ Василий Паромо-
нов Иван Ивановичай таһатта орожо, уриханаар энэбхилэн:

— Нэгэ дурдахал оруулаха хүс-
элэнтэйб? — гэжэ хэлэбэ.

— Хэлэти, би шийдээд бай-
наб. Нийн юмээ наһн дэмжэхэ бди,— гэжэ Иван Иванович дүтэ нуукуе дурдахэб.

— Биднэр Хурбын леспром-
хоздо хоёр халаан соо модо бэ-
лэдхэдэ нэмди. Тингэхэдэ нөһөн хүн бригадаламнай хүдэдэгтэ нэгэ хонгой модон гэхэдэ, нэгэ трактор хоёр халтан соо ашаг-
лагдадаг байгаа бшуу. Мүнөө халаан хахад соо хүдэлжэ наа, ямар байха гэшээб?— гэжэ наһажа шөбшөжэ ябаһан юмээсэ сэхэ руун хөөрөөб.

Халаан хахад соо хүдэлжэ. Нонирхолтой дурдахал гэгэше бээ. Иван Иванович леспромхозой главно инженер Александр Дор-
жениев Егеронне таһатта уриба. Хүдэлмэришнэй дурдахал буланай анхарал татаа бэлэй. Долоон хүн халаан хахад соо хүдэлжэ. Нэгэ трактор сүүдхэдэ долоон час бэшэ, харин 12—13 час соо хүдэлжэ болно ха юм. Шөнө үүс-
халы арга боломжо тон эхэ бай-
ба. Энээн тушаа олоороо хэлэжэ, халаан хахад соо хүдэлжэ брига-
да «Забайкалсес» комбинат соо эгээл түрүүшнхээ хурамхаанайнхид эмхидхэхэ бэлэй. Тус леспромхоздо хүдэлхөөр эрһэн Василий Паромонов энэ бригадые хүтэлборилжэ болоо.

Түрүүшн үдэрнүүдтэ табан хүнөө бүридэнэ В. Шукитай бригадалаа ханигүй багаар модо бэлэдхэб. Тингэхэдэн хүдэлмэ-
ришад этгэжэ ялангаар: «Юу бириха нэм даа. Дэм үүсхэл гар-
гажа, хайран саг наһагажа бай-
на. Бэээ харуулажа гэжэ оролдо-
һон хэрэг бэшэ гү?» гэхэ мэтын үгэ хүүршье гараба. Тэд Васи-

МОДО ШОЛ

лий Паромонов халаан хахад хүдэлхэдэ эхэ модон бэлэдхэ-
техника бүтээсэ хэһэн байһан
лагдаха гэжэ уншанайн. Тингэбашье улам эрхэнэ ажаллажа ороо хөн.

«Орлоһон хүн би хүрэхэ» гэжэ хэлэбэ. Тингэбашье хэжэ байһан тэрэгтэ үнэгэрхэ, тэрэниинэй модо хушэ шадалаа гашы дэлөө наа, хүн бүхэ хушэ туйладаг. Энээн тушаа таряан сэдхэн яваа бшуу.

Уданшегүй Василий Паромо-
новой бригадинхд халаан хахад 115 кубометр модо бэлэдхэ-
оной анхарал татаба. Тийхэдэ улаа 150 кубометр модо бэлэдхэжэ, өһотой баатаршад ба. Харин үнэгэрхэн жэлдэ нара соо 4 мянган кубометр до бэлэдхэжэ, бүхы «Бэсгэмни» комбинат соо суга байна.

Долоон хүнөө бүридэнэ комплекске бригада эхэ модо бэлэдхэхэ гэжэ ханшье шийдэ-
гүй яваа. Гансад Василий Паромоновтой суг хүдэлжэ, таряан шийдэ, энээнэд үнэгэрхэн бшуу. Урлаа гашыан хушэ бэлдүүлжэ, тэрэниинэй хушэ өөрынгөө нөдөөр ханшье шийдэ өһотой жаргал гаш даа.

Уданшегүй Хурамхаанай промхозой бага комплекске бригада дундуу халаан хахад соо модо бэлэдхэ хөн. Харин үнэгэрхэн дагатайгай, Харин, Василий леспромхозуудай модон хахад соо хүдэлжэ эхэ модо хэнэ. Тингэжэ модо бэлэдхэн руу үнэгэрхэн ашаар Василий Паромоновой бригадын оной юмээ 36 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр шийдэнхэ. Нимэ модо бэлэдхэдэг бага хонгой бригада орон доторай туряан хуу юм. Ажал хэрэгтэ туряан гашагай хүдэлмэришад шийдэ жалта туһална. Түрээ үдэр бэлэдхэтэ XXIV съездэ шөнө амжалтаар угаһа хушэ Василий Паромонов үдэр Эдэнэр үшөөд эхэ модо хушэ эхэ, олоной магтаада туряан байха.

К. ЖАМБИН

Улаан-Удын локомотив-вагон заһабарилгын заводтын лабораторини хүдэлмэрилэгшэд коллективнэй тээн гаргаһан продукциян шанарыс хайнаар шалтан хэһэн эхэ оролдого гаргана. Тус лабораторини инженер Дильгер Жанцанович Шажиге заводой цехтэ тээн гаргагдаһан деталнуудай шанар хайнаар шалтан лектив соогоо эрхимлэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Ж. Шажига. Лабораторини инженер Анна Ивановна тоһодолгын материалнуудай шанар шелгана.

Е. ЗАХАРОВ

Советскэ Союзда Монголой Арадай Республикын партино-правительствена делегациин албанай хэрэгээр айлшалһан тухай КОММУНИКЕ

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дхи нуурта)

туһада харуусаха, ажалла улас-
хоорондын оршом соо социалис
ёһоор хубаарилан бүтээлгын найн талыс бүри хүсэд дүүрэнээр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ арга олохо гээд этгэжэ байһанаа элэрхэйлэн мэдүүлэб.

Партино-правительствена делегацинууд ойрын жэлнүүдтэ экономическа харилсаа холбоогоо хүргэхэ олол аргаануд туһаа наманжуулаха зүбшэн хэлсээд, МНР-эй арадай ажахын матери-
алис-техническа үндэһэ нууриин саһанадэн бэхижүүлгэдэ, республика доторхи материална үйлдэбрийн хүгжөөлгэдэ, кадрнууды бэлдэхэ, арадай ажахыс түсээ-
лэлын, хүтэлборилгын талаар дүй дүршлөө халан абалсаха хэрэгтэ туһа хүргэхөөр тодорхой хэмжээнүүдэ харалаа.

Экономическа харилсаа холбоогоо саһанадэн хүгжөөлгө, тэрэ-
нэй туһад шижэнүүд болон бүри-
дэл улам найринуудан хайнаруула-
ха зорилгонууды харада абажа, хоёр ороной хоорондын экономи-
ческа холбооной ашаг урьс бүри эхэ болжог зорилготой хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулга бэлдүүлжэ шадхала гэжэ хоёр тала нэгэ наһантайгаар тэмдэглэб. Эдэ делегацинууд СССР ба МНР-эй 1971—1975 онуудай арадай ажахын түсээлүүдэ залан бэлдүүлжэ абад-
тай холбоотой асуудалнууды зүбшэн хэлсэһэн, энэ үе соохи харилсаа холбооной гол шогшолнууды зүбшэрэн тодорхойлоһон бай-
на.

Предприятничуудай экономическа ашаг урьс бүри эхэ болжог, ажалай бүтээсэ улам дээшлүүлжэ, үйлдэборин хүсэ бүри хүсэд

дүүрэнээр ашаглаха, бусад шухала асуудалнууды шийдэхэ зорилготой, эрдэм ухаанай заабарин үндэһөөр тодорхойлоһондэн хэмжээ ябууланууды хараалха, бэлдүүлжэ хэрэгтэн Монгол орондоо саһанада туһа хүргэхөөр бэлэн байһанаа Совет тала элэрхэйлэн мэдүүлэб. Зүбшэрэн хараалһан хэмжээ ябууланууд 1970 оной октябрийн 28-да гар табигданан протокол дотор бэлдэнхэй, экономическа хэдэн олон асуудалнуудаар саһанада хэгдэхэ хэлсээлүүдэй үндэһэ нуури болохо бай-
на.

Монгол арадад түгэс бүрин туһаламжа үзүүлдэгэйн түлөө КПСС-эй Центральна Комитеттэ, Советскэ Союзай правительствено болон арадуудта халуун баясхалан хүрөөд, монгол, совет арадуудай мүнхэ хани барисан, СССР-эй зүгшөө аха дугуй ёһоор үзүүлэгдэдэг туһаламжа Монголой Арадай Республикын эрхэ сулөөтэй, бөөдэ даанхай байдалтай байлгын бата найдабрийн, МНР-тэ социализм байгуулгын шийдэхэ хүнхээл байгаа, байхыс гэжэ МНР-эй партино-правительствена делегаци мэдүүлжэ.

Гададын политическа асуудалнуудаар, дэлхэйн коммунис хүдэлмэридэ хабаатай асуудалнуудаар болон хөөрөлдөөнүүд зүбшэн хэлсэгдэшэ бүхы асуудалнуудаар хараа бодолой бүрин туһалдадаг байһые дахинаа лаблан горшөлжэ гэжэ Советскэ Союзай,

Монголой Арадай Республикын делегацинууд сэдхэхэлэ ханангай гэмдэлтэ. Дэлхэйн социалис байгууламтэе улам бэхижүүлхын, социалис оронуудай нэгдэл хангахын тула, уласхоорондын коммунис хүдэлмэри, империализмдэ эсэргүү мүнөө саһаи бүхы түрүү хүсэнуудэй эмхидхэлэе бүри нүхэр дэлхэйн тула шухала бүхы юмээ хоёр эрид шийдэнхэй байһанаа хоёр делегаци элэрхэйлэн мэдүүлэб.

Бүхы дэлхэй дээрэ тэмдэглэгдэнэ. В. И. Ленинэй түрлөө 100 жэлэй ой дэлхэйн коммунис хүдэлмэри заргыс, арадуудай амгалан байдалы, социалис хүгжүүлгэ түүшөө тэмдэглэжэ хамга хүсэнууды эмхидхэн жагсааха хэрэгтэ ялсууһы эхэ нүхээл болжэ гэжэ МНР-эй партино-правительствена делегаци олонот тэмдэглэб.

КПСС-эй Центральна Комитет, МНР-эй Центральна Комитет хоёр партинигаа хоорондын холбоо барисагаар бүри хананхай, тэрэнь саһанадэн бүхы аргаар хүгжөөжэ, бэхижүүлжэ гэжэ эрхэлдэг байһанаа дахинаа тусхайлэн тэмдэглэб. КПСС ба МНР Москвада болоһон (1969 оной) Коммунис ба хүдэлмэришнэй партинуудай уласхоорондын зүбшөөнэй документүүдэ гадаргын политическа ябуулагдаша шууд хүтэлбрийн болжог, тэдэ документүүд дотор найруулагдаһан харгал болжолууды бодото дээрнэ бэлдүүлгэдэ туһа хүргэхэ байха.

Советскэ Союз, Монголой Ара-

дай Республика хада империализм түрмхэйшүүлэй хорото наһаангалганууды элишлэхэ ба таһадлуулха, амгалан гурмаар оршолтын гол ёһонууды нигын ондо ондоо байгууламжатай оронуудай хоорондох уласхоорондын харилсаануудта батадхалын түлөө сэхэ шүүд тэмдэглэб.

Харилсаа холбооной ба аюулгүй байдалы асуудалнуудаар нигэ бүри хани харилсаата түрнүүдэй үүсхэлэе МНР бүрин дэмжэнэ. Европодохи түгшүүрилтэ байдал хоорондын харилсаа холбооо бэхижүүлжэ гэжэ эрид, шүүд оролдоно байдаг. Варшавска доторгоо хабаатай оронуудай хүсээлүүдэһнэй СССР, МНР наһалаа нэгдэнэ.

1970 оной августда СССР ФРГ хоерой хоорондо батадхалдан дотор Европодохи өлшөн байдалыс заһаруулагда, Европн бүхы түрнүүдэй хоорондо амгалан харилсаа холбооной орон байдал хангалда туһа хүргэхэ байха гэжэ МНР тоолоно.

Европодо, төршлэн Азида аюулгүй байдал хамтаараа хангаха ёһо г

НУРГУУЛИ-ТҮРЭЛЖИД-ШАБИНАР

ХОЛО, ОЙРЫН НЮТАГУУДНАА

Орчин 5-аа 24 болотор Улсын-Удс хотодо Сибирийн Алас-Дурнын ондо ондоо газар нутагуудтай интернат хургуулинуудай хүмүүжүүлэгшэдэй үүргээр гэдэб. Сахалинһаа, Хабаровскаһаа, Эрхүүһээ, Кемеровһээ, Омскһоо болон бусад хамтһоо тэрэ хуралсалда хабаадаха айлшад үү.

Энэ хоной туршада айлшад ба манай интернат-хургуулиудай хүмүүжүүлэгшэд Улаан-Удын, Хяг-Ново-Селенгинскын хургуулинуудаар ялжа, хургалтайн танилсаа. Мүн интернат-хургуулида тэрэ мүнөө сагай эрилтын ёһоор яаж хүмүүжүүлэгшэ гэдэн асуудалаар һонирхолтой элидхэлэ шгана.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭ- РИ... ХУРАЛСАЛ ТҮСЭБ, ПРО- ГРАММЫЕ БАЙНААР МЭДЭХЭ- ГҮЙ БАА, ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИЕ ЯГААД БЭЛЭҮҮЛ- ХЭБИНИ?

ИЛАНГАЯ ШЭНЭ ПРОГРАМ- МЫЕ, ТЭРЭЭНТЭЙ ЗОХИЛДУУ- ЛАН ХЭБЭЛГЭДЭН ШЭНЭ НО- ММУДЫЕ АРБАН ХУРГАНДААТ АЛЛААР МЭДЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭДЭЙ ЗО- НАЛНА ХУРАЛСАЛАЙ ҮЕДЭ ТЭ- РЭЭН ТУХАЙ ДЭЛГЭЭРИНГЭ ХӨӨ- РЭЛДӨӨН БОЛОО.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СИБИРИЙН БА АЛАС-ДУРНЫН ОЛОН ОНДОО НЮТАГУУДТАЙ ИНТЕРНАТ ХУР- ГУУЛИНУУДАА ЭРЭНЭЙ ТҮ- ДӨӨЛӨНГӨШЭЙ ШЭНЭ ПРОГРАМ- МА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ ХӨӨРӨЙ НЭГТЭ ХОЛБООН ТУХАЙ ХӨӨ- РЭЛДӨӨНДЭ ХАБААДАЖА БАЙ- ХАН УЕМЫЕ ХАРАНАТ.

С. БАЛДЖЕВАЙ фото.

ХОЛБОО БАРИСААГАА БАЙЖАРУУЛХА

(БурАССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо И. П. СУЕТИНЭЙ үгэһөө)

Хургуулинуудта, тэрэ тоодо интернадуудта горитой юмхан хөгждөг даа. Ямар олон байн юмханууд, баян дүй дүршэл согоолдоо, олоной тулалда гунхагдагдажа тараагдаггүй хорьдог бэ!

Хургуулинуудайшье хүтэлбэрилэгшэд, илангаа директорые хуралсалтай хүдэлмэрин талар оролгодог үзэр бүрингоо ажалда дарагдажа, эрхим багшанартайгаа дүй дүршэлье согоолхо заб олодоггүй хан.

Тимэһээ гэгээрэлтэй дээдэ зургаануудайшье хүдэлмэрилэгшэдэй гарнын тэрэндэ баһал хүрэдэггүй. Энэ халда бидэний хүдэлмэри- дэ горитой дутагдаж гэхэ харагдаха ёһотой.

Мүнөө манай республикада интернат хургуулин хүмүүжүүлэгшэдэй хуралсал-зүбөөндэ сугларһан айлашье, машайшье хоорондо танилсажа, иматгал өндөрһээ бэшэ, мүн өөһэд хоорондоо хөөрөлдөжэ, һанал бодолоо һайса андалда бээ гэхэ багсалдана.

Ондо олоо коллективүүдэй түгээлэгшэд уулзахада, өөһдөө тухатай үзэе олодог гэхэ үнийн мэдээжэ. Энэ бэлдүүл хөл- боо барисаага саамдашье бүрөөгүй, үргэлжэлүүлжэ байха бээ гэжэ найдагдана.

Министрэй орлогшо республикаһаа интернат хургуулинууд тухай, тэдэний барилганууд ба саамдаа ямар зорилго табигдажа байһан тухай хөөрөб.

Мүн баһа хүмүүжүүлэгшэд гансахан шабинаяа хүмүүжүүлжэ бэшэ, мүн хүн зоний дунда ябуулагдадаг политическэ хүдэлмэри- дэ эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай гэжэ һануулса. Тимэһээ илхалга, ойлгуулжынь хүдэлмэри дайналхы мангтай байха зэр- гэтэй гэжэ хэлэб. Мүнөө үедэ дэлхэй дээрэ хоёр ондоо үзэл бо- долой тэмцэлэй улам хурдагдажа байхада, бидэ һанса амархан хү- лэжэ һууха аргагүйбди, буржуазна байгуулалтын үмхирһэн хара- ла шугамые шүүжэжэ, арал зондо ойлгуулаха гэхээ бидэний нангин уялга гээ.

Москвагай интернат хургуулинуудта һонирхолтой зүйлнүүдые ажгалһан тухайдаа нүхэр Суетин дуулга. Жэһэнь, нэгэ интер- надай хамтын байрада «онтохонуудай талалга» бин юм ха. Орд арадай онтохонуудай ухаар бутэһэн гол байһан зрэгүүдтэй та- халга соо ороһон гэхэдэ, үхибүүдэр байха бүүдүн хүнэй амаа ангайгад, һонирхон харахаар юм ха. «Онтохонуудай талалгаһаа» галда «үрлэн үдэрье тэмдэглэгэ» гэдэн талалга бин. Тэндэ ороходо өөрингоо гэртэ оржэ өрһөндөг, тон юршыхээр юм- хинь тухээр гэдэнхэй. Набтариаг стол дээрэ мандагар самовар, томо гэгшын дөбөр, аяланууд табиятай. Тус талалга соо класс бу- хан хэн нэгэнэйгээ түрлэн үдэрье бүлын гурмаар тэмдэглэ- дэг. Удхыншье хоолые тэрэ талалга соо асаралд, һайндэрэйгээр столго шэмгэлдэг, дуутай шуутайгаар эдэлдэг гарахадаа, үхи- бүүдэй дөсөө ямар зохид байдаг гэжэб!

Юрэдөө, тэндэхидүү манай зарим хургуулинхидтал һара соо гү, чөтөрчэ соо гү, үнхэрхэдөө хахад жэл соо «суглуулагда», гансата арбаад-хорьд үхибүүдэй түрлэн үдэр «тэмдэглэжэ», шаанга, бооһоор хүндэлжэ байдаг гуриягүй.

Үгэ хэлэһэн И. П. Суетин ба бусад нүхэр интернат-хургуули- нуудай ажарбайдалда бүхөө «яналдаһан» зарим тэдэ гу- римые шүүжэлэб. Жэһэнь, эдэлхээ гү, али хэлэлдэхэ оно- доошье, үгэ һаа байгааһин элидгэ наахаашье гарахадаа, хоёр хоёроор эргэлдэ, биншан солдатуу мэтэ туулажа яба- хан хуралшалда харахада, хоёр хайртай байдаг гэжэ үгэ хэлэ- шэд тэмдэглэб. Дажуу тэмдэглэ хазайха, дуугарсаханые аргагүй. Үнхөөрөөшье, манай хүүгэд сэргэлтэ бинш ха юм. Ургажа ябаһан зон хада гүйдэхэ, харайлаха, шуулаха дуратай байха. Үхибүүд түрэлжигөөр хаана ехэ болоһно һэм. Гэхэ зуура хүд- лөөр тархи хээд яаха һэн гэгдэнэ бэшэ. Зүгөөр найматай-юба- тайһоон өхилжэ, тэдэние сэргэшдэй журамгаар байлгавхаа орол- додог хүмүүжүүлэгшэд юун тухай бододог юм ааб?

Хэдэшы, аймшастай юмхан үгэ гэжэ би эгигэдэгби. Илангаа интернат хургуулида хүдэлдэг хүмүүжүүлэгшэд шабинаягаа эхэ, эсэгын орондо байһан хадаа, зарим үедөө энхэрһон сэдхэлээрээ хэдэршүүлэй хэдэршье да- раха, хуралсалтайгаа талар абирталан хүүгэдэй зори- гынь үргэжэ аргатай.

Тэрэһээ гэдэ шабинаягаа шэхэний яншатар хур- гаал, номлол уншахада, үлүү тухатай байдаггүй. Биш- хан гэжэ голонгүй, шабинаягаа ехэ зонтой хөөрөлдөһөн- дэл, дуугарсахада һайн гээд һанашаб. «Эдэ тохойн шөлөөн үхибүүдтэй юун гэжэ хөөрөлдэхэ юм?» — гэжэ зарим нүхэд гайхалдадаг. Үнэн дээрэ үхибүүдтэй ша- дажа хөөрөлдэхэдэ, угаа һонин ха юм. Сэдхэл бодольшэ сэлмэгхон даа, хирэ тоохон халдаггүй, тимэшы һаа, ха- мар юм хуу зүбөөр ойлгожо байха. Заримдаа ехшүү- лэй бодоогүй юмные бододог лэ.

Багшанарта, хүмүүжүүлэгшэдэ уян нугархай сэдхэл хэрэгтэй гэжэ үшье үшөө даһин баталһаб.

Т. ЦЫРЕНЖАПОВА, Улаан-Удын интернат хургуулин хүмүүжүүлэгшэ.

ХУРАЛСАЛ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ ХӨӨРӨЙ ҮГЭСӨӨН

«Хуралсалтай хургуулинуудай хүмүүжүүлэгшэдэй үүргээр гэдэб. Сахалинһаа, Хабаровскаһаа, Эрхүүһээ, Кемеровһээ, Омскһоо болон бусад хамтһоо тэрэ хуралсалда хабаадаха айлшад үү.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

ХУРАЛСАЛ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭ ХӨӨРӨЙ ҮГЭСӨӨН

«Хуралсалтай хургуулинуудай хүмүүжүүлэгшэдэй үүргээр гэдэб. Сахалинһаа, Хабаровскаһаа, Эрхүүһээ, Кемеровһээ, Омскһоо болон бусад хамтһоо тэрэ хуралсалда хабаадаха айлшад үү.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

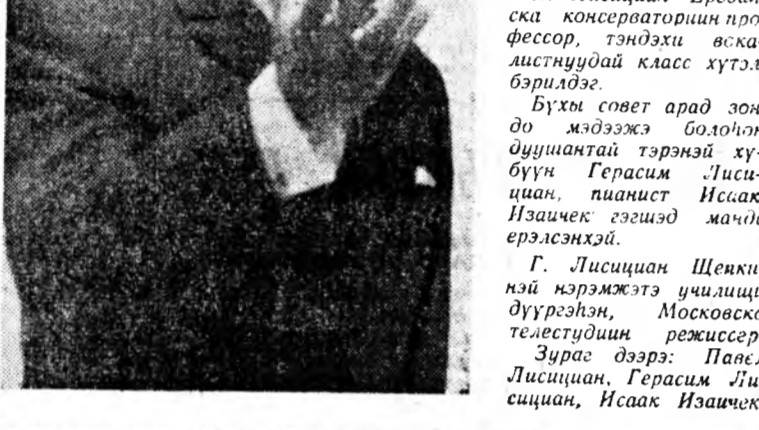
онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүжүүлгэ — комму- нис хүмүүжүүлгын таһаршагүй хуби (элидхэлэ Л. А. Александрович), «Аяншалганууд хизаар ороноо шэньнэлгэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ ямар үүргэ- тэйб? (элидхэлэ Н. Д. Аевеа), «Хуралсал ба хү- мүүжүүлгын хүдэлмэридэ техничесэ хэрэгсэлнүүдэй үүргэ» (элидхэлэ С. Ц. Ломбоев) гэхэ мэтэ, хамта- даа хорьд гаран элидхэлнүүдые шагнаһан, зүбшэн хэлсэлһэн байна.

Мүн баһа ондо ондоо нутагуудһаа, ондо ондоо хур- гуулинуудһаа эрлэн хүмүүжүүлэгшэд өөһдөөшье нил- лэн дүршэлтэй болон тула һаналаа андалдаха дурат- тай байгаа. Тимэһээ хуралсалтайгаа түүгэхэлдэ дүй дүршэлэ андалдаха гэхэ зороута ИУУ-да сулгараа юм. Яһала олон хүн элидхэл хээ. Тэдэнһээ һонир- холтойнь шэлэжэ, уншагдай анхалда дуралда- набди.

«Интернат хургуулин хурагшадые үзэл талаар хүмүүжүүлэх зорилгонууд» (элидхэлэ Н. И. Филиппова), «Хуралсал-хүмүүжүүлгын хүмүүжүүлэгшэ, наһанайн ба хүүгэдэй өөһдэнь

онсо шэньне хараада абалга» (элидхэлэ — Э. Н. Хаданэ), «Шажанда эсэргүүгээр хүмүүж

МАНАЙ АЙЛШАН— ДУУШАН ЛИСИЦИАН

СССР-эй Академиче-
скэ Экэ театрай ашуу-
шан, Гүрэнэй шажуудай
лауреат, Советскэ
Союзай арадай артист
Павел Лисициан рес-
публиканый нислэлд
хото—Улаан-Удэд ай-
шалжа байхай.

П. Лисициан 1940 он-
ноо ахижэ Академиче-
скэ Экэ театрай худ-
дэг болонон. Тийхэ зуу-
раа театрай бүхы баг-
тоого репертуар буюу
лажа гаранан байха
юм, Ганса Евгений Оне-
гиние 300 гару дахин
дуулахан байха.

П. Лисициан Евреси-
ска консерваторшин про-
фессор, гэндэхи ака-
демичудай класс хуу-
дэгдэ.

Бүхы совет ард зон-
до мэдээжэ болонон
ошундай тэрэнэй ху-
бүч Герасим Лиси-
циан, пианист Исаак
Изаичек гэснэд манда
ерлэснэй.

Г. Лисициан Шенки-
най мэргэжэтэ училищи
дүүрэгтэй, Московскэ
телевизион режиссер,
Зураг дээр: Павел
Лисициан, Герасим Ли-
сициан, Исаак Изаичек.

1921 оной монгол арадай хубис-
халай түрүүшын гимн болонон
дуун «Шэбээ Хяатга» юм. Энэоние
арадай сэрэгэйхид өөһэднгоо ху-
сөөр зохёонон түүхэтэй, 1921 оной
мартын 18-най үдэр Алтан-Булаг
хотые арадай сэрэгэй сүлөөлшнэй
хүүдээр нүхэр Дамдинсүрэн дарга-
тай пулеметно отряд нэгэ ута гэг-
шын байшанда байрлажа байба гэ-
нэ. Илалта туйлахан партизанууд
хүүхотэй согтошье байнгуй явах.
Дуулагдажа, хуурдажа Нуутараа,
Гомбожав Гавар хоёр гэнтэ носолдо-
жо, баханада үлгөөтэй байхан ту-
нон ден унагаан унтараажархиа
ха.

— Таанар ден унтараажа, хар-
анхы болгожорхиходоо лаба гээ-
шэбта? гэжэ нүхэдэйгөө эмэл-
хэдэ, Гавар хуурша хошонножо:
— Шэбээ Хяатга абанан хойноо
Шилэн дэнүү мундаха хэн гү,
— гэхэднэй:
— Сүхэ-Баатар жанжан юушье
абажа болохогүй гэж нэм шуу.—
гээд нэгэниинь хэлэбэ. Зарима-
нинь тэрэн дээрнээ уламжалан
хүхидэбэ:
— Шэбээ Хяатгы абыхада, шил-
эн дэнүү хэрэггүй байгаа ошуу,
— гэд саанань дэлгэн үргэлжэ-
дүүбэ.

Энэ ярилдаанаа боложо, тэмсэл
илалтага магтахан шүлэг дуу, аял-
га Гавар хууршын сэдэхэдэ тэгүү-
дэн ороодхоно. Тингээд сэдэхэдэ
оронон юумээ нүх-дөөрөө зүбхөн
хөөрлэжэ, тэрэ дөрөө арадай сэр-
гэгэй дунда ехэ дэлгэрэнгй болонон
«Хүрин сүмэ» гэжэ дуунай аялга
дахуулан:

«Шэбээ Хяатга абыхада,
Шилэн дэнүү хэрэггүй,
Шиндээд ерөөн гамингы
Шэрэм бөмбөөр нүөөе»
гэжэ аялга дуулажа ахилэбэ.

Энэ багдые нүхэднэй ехэ хай-
шаан, юрэнб билэнэ имэ дуун
хэрэгтэй байгаа гэлсээрэ байтар-
ны, Гомбожав удаахи багачень
нэмээн зохёоно. Энэ матшалан сал-
санхи бадагуудын дээрэ зээрнээ
бүтээдэ дээрэ нэрлэгдэнгдэ
гэднэ, Лувсанцэрэн, Ринчин, Чимэд-
дорж, Бямбаа, Лувсанжамба гэснэд
оросонон гэжэ хэлсэдэ. Арадай сэр-
гэгэйхид ингэжэ зүрхэнөө дэлбэр-

ХУБИСХАЛАЙ ТҮҮХЭТЭ ДУУН

Ушар бүгэдэе ойгуулан
Ухаа ехэтэй жанжан лаа,
— гэһэн хоёр муртэ ажалша түмэнэй
эльгэ зүрхэ бөөдэ татажа, ойгоо-
гүйнэй ойгуулажа, мэдээгүйнэй ма-
дууха шэн зоригынэй тобойлог
гаргажа, Сүхэ-Баатарые магтан
дуулана. Иймэ ушарһаа «Шэбээ
Хяатгы» Сүхэ-Баатар тухай дуу-
ные гэжэ нэрлэжэ эшэ үндэһэтэй,
тингэжэ түрүүдээ нэрлэгдэшье
байхан юм.

«Шэбээ Хяатга» гэжэ монгол,
совет ардуудай эб найрамдалые
эгээн түрүүн зураглалан дуун боло-
но. Гэхэтэй ламта энэ дуун соо
«Зүбэлгэ улас», «Улаан орос» гэ-
хэ мэтээр ирэнхы хэлэнгүй, «Абар-
хан нүхэдэй ашаар» гэжэ уран
хайханаар хэлэгдэнэ. Энэ халаа
тэрэ үеын сагай улха шанартай,
ингэжэ манай шэнэ үеын зохиолой
түүхын түрүүшын хуудалана совет
гүрэннэй «абархан арад» гэжэ совет
ард монгол арад хоёрой хооронхи
интернациональ эб найрамдалые
үндэр дээрэ магтанан юм.

«Шэбээ Хяатга» гэһэн дуунда
монгол арад түмэнэй илаатые зө-
хөн байгуулан Монгол Арадай
Хубисхалта намай үүгэ үнэн зүр-
хэнөө дурдан, солмень дууданан
байна. Энэ дуунай хүүшын багач-
та:

Арадай нам байгуулжа,
Агуу зорилгынь тунхаглаад,
Алчлал дайсаание дараад,
Арад түмэниие амаруулба,—
гэжэ би.

«Шэбээ Хяатга» болбол Монго-
лой шэнэ үеын уран зохиолой тү-
рүүшын алтан хуудалан мул.

(Г. Жамсранжавтай «Түрүүшын
алхам» гэжэ номноо Цырен-Базар
Бадмаев оршуулба).

ХУБҮҮМНАЙ СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА
Танк ехэл нэрмжэтэйгээр уа-
руу ороодхоно. Механик-жолоо-
шон «булад хүлээгэ» түргэлхэн
яруулана. Улангүй башин дэ-
гүүр унан сээрэжэ, агаар хордог
холойнь хойнооо сагаан хөлхөн
нуунагтана. Дайшалхы машина
үргэн мурэнэй өдөөр мулхын
шунгаба. Сержант Ф. Серпио-
вой командалаг экинжэ унахай
хаалгые найдамтайгаар дабажа

хүлээр унахан, 1942 онд
райлда Крутики тосхон шэн
оройнгойго түүлөө Александр
наһаа үгшэн, харин тэрэ
намар Иван хатуу шэртэ-
дан соогур дайсагта мунд
байгаа.

Ногагтай зон аха дуу
нууд тухай дурасхалые на-
наар сахиха эбадэг. Аша-
лай урда тээ Баргажан тээ

КОЗУЛИНТАН НЭРЭМЖЭТЭ...

ажайушадай зууршамт
байхалын сэрэгэй округ
нуудай нэгэ танкова арми
цаж аха дуу Козулинтангай
нэрлэгдэнэ юм. Мүнөө сер-
Серпионов тэрэоние командан
Баргажанай аймгайхы
гэй албанда татагдана
хуууд солото акцияны
хэжэ зодо хүртээгэ бай-
кистнууд ногагтайга багач-
дай хайхан ёно хуууд
хүдэтэйгээр үргэлжэлдэг,
нинэй 100 жэлэй ой бай-
тугэс хайнаар бөдлөжэ,
«жэпжа» гэһэн нэгэ зэрэгтэ
төбэй. Мүнөө тус энэ
партийн XXIV съездын
турэгтээр угтахын түр-
гийн социалье мурысөөд
хитэйгээр хабадалсажа,
заргадэ ябана. Ногагта
эристар хүдэлхэн, мүнөө
ник-жолоохон С. Пире-
желье үлүүхэн саг соо
албаа дүүргэжэ ябана,
нэгэдэхи классэй жолоохон
лолын тулалта шалгалта
бөдлөжэ байна. Рязовый
Л. Елагин, номологно (зар-
хэй) Н. Утеминов гэһэн
жэлэе гүнзгэ хайнар
ланхай юм.

В. КОЛЕСНИКОВ

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭ

**НАМБОДЖОДОХИ ДАЙН СЭРЭГ
НҮЖСЭРӨГДЭНЭ**

Үнгэрэгшэ шэбээ Камбодже-
хи байдал дахин хурсадаба. Ур-
да Вьетнамай маринотиче армин
шэнэ сэрэгүүд Камбоджийн терри-
тори хуадр довтолон ороо. «Крисчен сай-
нис монитор» гэжэ америкн газет-
тын мэдээлээр, Сайгоний 13 мян-
ган солдат, офицерүүд Камбодже
хуадр ябуулагданан байна. Тэдэ сэр-
гэгүүдэй дунда бронетанкова часты-
нууд, десантникууд подразделения-
нууд оролоно.

Камбоджийн патриотическа хүсэ-
нүүдтэ эсэргүү агаарайнгаа дай
улам үргэдхэжэ байгаа США-гай ави-
аци Сайгоний сэрэгэйхидэй довтолго
үргэнээр дамжана. «Сент-Дунс пост-
деспеч» гэжэ газетын бөшөөнэй
ёноор, энэ оной сентябрыд США-
гай авиаци Камбоджийн газарые үзэр
бури оло дахин довтолдог байба.

Май, июль баранхида ороходоо 2 да-
хин ехэ нийдэлгэ хөгдөлөн байха
юм. Май, июль барануудта америкн
сэрэгүүд Камбоджийн дайлажа оро-
нон байгаа.

Президент Никсонэй гаргаан «эб
найрамдалтай шэнэ үүхэл» гэдэг-
нэй Индохитайд ороноудта, тусгаар-
лабал Камбодже, нүдэй үедэ бо-
ложо байхан событинууд эли гэдөөн
харуулана. Р. Никсонэй «эб найрам-
далтай дурдхалууд» гэдэгын Вэ-
шингтоний засагаархидай гаргаан
арга мэхэ юм гэжэ бодото баримта-
нууд харуулана. Тэрэ мэхингээ ашаар
дайп сарэг унжаагдуулжа, тэрэнэ
Индохитайд байу ороноудта абаа-
шажэ дэлгэрүүлхэ гэжэ йанааша-
на. Урда Вьетнамай Тхиен-Ки-Кхием
гэгшэдэй, арада эсэргүү хороото бү-
лэгдэлые бүхы хэмжээгээр дэмжэжэ
зуураа, Жаостхи «тусгаар дайн»
гэгшэ нүжэрөөхэ зуураа, Холбоотон
Штадууд Камбоджийнше патриоти-
ческа хүсэнуудые булиха, дарахала
хүсэнэ.

Холбоотон Штадууд энэ зорилгоор
Лон Нол гагшин засагта сэрэгэй ехэн
хэмжээгэ үзүүлдэг болохой. Тэрэ
Лон Нол гэшэ оройнгойго наци-
ональ-сүлөөлэгшын худалдана
эсэргүү эгээн хуушэ довтолго хэ-
хээр түхээржэ байха юм. Импери-
стэй засагаархид Камбоджийн ар-
миние 35 мянган хүнөө 150 мянган
хүн болоторнэ олошоруулаха. Гээ-
хүн патриотическа хүсэнуудтэ эсэр-

гүү дай гансал өөрынгөө хүсөөр
тэднээр хэжэ шадалагүй юм.
Намбооджоо абаган мэдөөнэй
ёноор, 1971 ондо сэрэгэйнгээ тула-
дамжые 120 миллион доллар хүрээ-
дэр ехэ болгохо тухай асуудал Ино-
мбеньд байдаг США-гай албан ту-
шаалта түлөөлэгш мүнөө үедэ зүб-
хэн хэлсэжэ байха юм. Тэрэ мун-
гэниин Империин арминие бүри
олон болгохо, бүри ехээр эсэргэ-
жүүлэхэ хэрэгтэ зорюулагтаха байна.

«Индохитайд эб найрамдал го-
тоохые хүсэнууд» гэжэ байха ша-
шахынгаа гадуур, США-гай прави-
тельстэ тэнхидэй дайн сэрэгэй түй-
мэр бүри ехээр нүжэрөөхэ оролдог
гаргана.

**«НАЙМАНАЙ ДАЙН» ГЭДЭГ
ТҮЛЭГ ДУНДАА**

Ипоной премьер-министр Э. Сато
гагшин, президент Р. Никсонэй Ва-
шингтондо хая зүбхөн хэлсэһэн
шухала асуудалуудай тооло энэ хоёр
оронхой хооронхи худалдаа найма-
най-экономическа харилсаан ехэ
нуури эзлэнгэ байна. Тэрэ харил-
саань нүүлэй үедэ «Наймаанай та-
лаар хэгдэжэ байдаг дайшнуу»
шэнжэтэй боложо байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлнээ эхилэн США-
гай экономикэ доройтожо эхилэн
байна. Тиймээ худалдаа найма-
най талаар үрилдэлгэ (конкуренци)
бури хурса болоно. Америкн хэб-
лэл Японие тон шангаар шүүмжэл-
нэ. «Ехэнүүд бархшалуудтай
ушаран бүхы элэхын конкурент-
нүүд «өөрынгөө экспортые үргэлжэ-
лэхэ гэжэ Ипоной ахан шадалаараа
оролдож байдагынь хороото үгсэл-
гэдэ тоолог байна» гэжэ «Фор-
чун» журнал бэшэнэ. Наймаанай
эгээн ла ехэ тэмсэл Ипоной ба
Холбоотон Штадуудай хоорондо
болжо байдаг гэжэ тэрэ журнал тэм-
дэгэнэ. Ипонойхид эспартингээ 3-
най нэгэ хуби шахууны Холбоотон
Штадуудта гаргадаг. Ипоной талааха
хэгдэлгэ конкуренци тушаа тогтолоо
америкн корпорацинууд мэдүүлэнэ.

Энээнэй урда болонон хунгалтын
урда тээхи кампаниян үедэ
США-гай урда зүгэй буд нэхэлгын
башуудай, хлопко ургуулагд эзэл
башуудай ала түмэе харахаби,
хамгаалхаби гэжэ Никсон найдуу-
лан байгаа. Гэбшье США хулар
эд бүдөө абаашалха Ипоной экс-
портинуудай хайн дураараа хязар-
лахынь США-гай правительство жэл
хахадай турша соо баахжа шадаа-
хгүй бэлэй. Гэхэтэй хамта, текстиль-
нэ болон ондоошье зарим эл бараа
США-да импортээр асаралаг хорим-

жолхо гэжэ хараалхан хуушын
ект буд нэхэлгын америкн на-
линуу конгрестта хунгалын
нуудараа дамжуулан байгаа.

Ипоной бусхайе ороноуд
рэзиднь ехээр дураа гүмэ
«Текстильнэ хэрэг япон-
ханы барисаеа мууданан
хүрхөг» гэжэ «Нью-Йорк таймс»
зэтэ наанагаа зобонгөөр бөшөөн
байгаа.

Америкн хэлбэл ушар
да, Ипоной премьер-министр
үгдөө оруулахын тулаа
США ошоходон олон аяна
хэрэглэгдэн байба. Гэбшье
дээр үгдөө ойгтодожо шэн
«Текстильнэ хэрэглэгүүд»
гэжэ үргэлжэлдэг гэжэ
Сато хоёр хэлсэбэ гэжэ
ниислэл хотодо сонсогдана
на. Тэдэ хойшоошье хэлсэ-
дэ, ехээр найдаһанай
гээд «Нью-Йорк таймс»
бөшөө хэн. Токиодошье тэрэ
рэлдөөнүүдтэ ехээр найдаһан
байгаа.

Холбоотон Штадууд Ипон хоёр
рондох «худалдаа наймаанай
үргэлжэлхөөр, тийн Ипоной
америкн монополиянууд
бури шанга шэнэ тулаалдаа
болжо магад.

Я. ЛАПИЦКИ

ФУТБОЛ БҮҮЛШЫН НААДАНАЙ УРДА ТЭЭ

СССР-эй «А» класста наадаг футболистуудай дунда ээлжээ-
тэ 41-дөхи уулзага үнгэрэгдэбэ. Энэ наадан эднэр-
рой дунда үнгэрэгдэжэ байгаа бүүлшын уулзалгын урда
тээхи тулалдан болоно. Тиймээ команда бүхэнэй футболистууд,
илангала талмайн эзэд, бүүлшынгээ наадануудые найнаар үн-
гэрэгшэ ородон, эднэртээ айлшаар ерэгшэдэ шүүгэд гү, али үгшые
һаа, тосыхые оролдонон байна. Жэшэнь, мурысөөнэй таблица тол-
гойложо ябанан Кемеровэй «Кузбасс» команда Ижевскын «Зенит»
клубой футболистуудта айлшалхада, талмайн эздэтэй 1:1 тоо-
тотгоор наадажа түгсэхэн байха юм. Тингэшье һаа «Кузбасс»
футболистууд бусад командадаа хүсэдэхөгшын мэдээжэ. Мүнөө-
дөө хоёрдохы нуури эзэлдэ ябанан Ишнар-Олагай «Спартак» Пер-
мийн «Звезда» айлшалхан байгаа. Бүүлшынгээ наадануудые хай-
наар үнгэрэгшэ эхилэн «Звездагай» футболистууд айлшадаа 3:1
тоотойгоор шүүгэд табинархинан байха юм. Мун Алас-Дурна үн-
гэрэгшэ Сибирийн хотонуудай футболистуудай ээлжээтэ наадажа үн-
гэрэгшөөр ошонон команданууд—Владивостоктой «Луч», Шэтын
СКЛ, манай «Сэлэнгэ» командануудай футболистууд булдаа
шүүгэдэ, гэдэггээ сухариха багтай болобо. Эндэ ганса Эрхүүтэй
«Аэрофлот» Ташкентын «Тракторгай» 0:0 тоотойгоор тэнсэбэ.

Нүгөөд команданууд сооһо Омскын «Иртыш» Тольятти хотын
«Торпедэгай» 0:0 тоотойгоор тэнсэһэн дээрнээ урагшаа дабижа
шадбагуй. Тийхэдэ Томскын «Томск» команда Чимкентын «Ме-
таллурга» 0:1 тоотойгоор шүүгдэнон байна.

Мурысөөнэй таблица хаража үзэхэдэ, манай «Сэлэнгэ» бүү-
лшынгээ наадажа «Динамо» команданда шүүгдэгшгүй һаа, эднэрэн-
гээ урда орожо болохо. Шүүгэдэ һаа, аяар хойшоо, хэдэн табсан
гэдэггээ сухариха багтай болоно бишуу.

Үсгэлдэр манай зонын футболистуудай дунда бүүлшын наад-
ан үнгэрэгдэбэ. Эндэ али команда эрхимээр наадажа, урагшаа
дабижа хэд гэнэн мэдээсэл газетымнай удаадахы номеруудай нэг-
дэнэ уншаарайт.

Мүнөөдөр толилогдон таблицада командануудай байдал нимэ:

Эрхүүтэй нуури	Команданууд	Наада- һанын	Шүүгэ- дэ	Тэнсэ- дэ	Шүүг- дэ	Бүмбэгэ	Огноондэ
1.	«Кузбасс»	41	24	9	8	61—36—25	57
2.	«Спартак»	41	23	7	11	45—30—15	53
3.	«Иртыш»	41	19	14	8	60—20—20	52
4.	«Томск»	41	17	16	6	36—26—10	50
5.	«СКЛ» Шэтэ	41	19	10	12	56—34—22	48
6.	«Восток»	41	18	11	12	50—38—11	47
7.	«Политотдел»	41	18	10	13	46—43—3	46
8.	«Звезда»	41	16	13	12	48—37—11	45
9.	«Луч»	41	16	13	12	34—31—3	45
10.	«Динамо»	41	17	10	14	60—44—16	44
11.	«Сэлэнгэ»	41	15	13	13	41—39—2	43
12.	«Исфганк»	41	18	7	16	54—55—1	43
13.	«Металлург»	41	15	11	15	44—44—0	41
14.	«Торпедэ»	41	13	12	16	37—37—0	38
15.	«Сокол»	40	16	5	19	47—47—0	37
16.	«Стронг»	41	14	7	20	35—51—16	35
17.	«Автомобилист»	41	10	14	17	29—36—7	34
18.	«Волга»	40	11	11	18	32—48—16	33
19.	«Локомотив»	41	8	15	18	38—43—5	31
20.	«Аэрофлот»	41	10	9	22	26—64—36	29
21.	«Зенит»	41	9	10	22	35—57—22	28
22.	«Трактор»	41	6	9	26	26—71—45	21

Америкын туһаламжа

МНР-эй делегаци Эхэ орондоо бусажа ербэ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). МНР-
гай ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь,
МНР-эй Министруудай Советэй Ту-
руулагшэ Ю. Цеденбал турүүтэй
МНР-эй партийно-правительствена
делегаци Улаан-Баатараа бусажа

**Никсонэй ордон соо
түймэр болобо**

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Октябрийн
30-най хүни «Баруун сагаан бай-
шан» гэдэг соо—Калифорни штал-
дай Сан-Клементидэ Р. Никсонэй
ордон соо түймэр болобо. Наралтай
дөхөөгөр гүйдэжэ бодоһон хажуу-
лад президентые нэрэгдэд, аюул-
гүй газарта абашалан байгаа.

Дулаасуулгын нэгэ приборой гэм-
тэһэн дээрнээ тэрэ түймэр болобо
гэжэ хэлбэлэй асуудалаар Сагаан
байшангай секретарь Р. Зиглер мэд-
үүлхын байна.

ОГТОРГОЙН ДЭЭРМЭДЭЛГЫЕ УГЫ ХЭХЭ

ТВЕРАН. (ТАСС). Агаарай
транспортан уласхоорондын нэгдэ-
лэй жал бүридэ болодог генераль-
на ассамблей Тверанда боложо дүү-
рэбэ.

«Гражданска авиациин самолёт-
дуудта болодог хуули буса ябуул-
ганууд» ассамблейн гаргаан резо-

люци дотор буруушаагдаад, «Агаар-
дай дээрмэдэлгэ үгы болгохо яарад-
тай шухала хэмжээнүүдые абахэ»
гэжэ гүрэнүүд ООН урлагданан
байна.

Уласхоорондын огторгойн аян зам
тушаа ондоошье хэдэ хэдэн асуу-
далнуудые ассамблейн хаража үзэ-
һэн байгаа.

ЯПОН. Хиросима хото дээрэ
атомна бомбо хаяжа, япон арад-
та түүхэдэ дулдаагүй хохидол
ушаруулагданан сагһаа хойшын
25 жэл үнгэрбэ. Энэ хугасаа соо
Хиросима хотын госпитальдо хү-
дэлдэрг аргашад 500 мянган зон-
до элдэб ялызын медицинснэ ту-
һаламжа үзүүлэ. 5 мянган зон
госпитальдо хэбтэжэ аргалуулаа.

Госпиталиин главна врач Фу-
мио Сигэто (зураг дээрэ зүүн
гарһаа) өөрөөшье үбшэндэ дай-
рагданан юм. Тэрэ атомна бом-
бын оршолон зооболондо дайрагда-
һан зондо айнахтар ехэ туһалам-
жа үзүүлнэ.

ТАСС-ай фотохрошкы.

ТЕРРОРИС ЭМХИ ЭЛИРУЛЭГДЭБЭ

ЛА-НАС. (ТАСС). Октябрийн
эхээр эзбэстэ хүсэнуудтай хархис
үзэл баримталагшад сэрэгэй урла-
та хэжэ нэдэһэн байгаа. Сэрэгэй
тэрэ урбалта бэлдэхэдэ хабаа-
далсаан террорис хороото эмхи Бо-
лангада эируулэгдэбэ. Олон зоной
суглархан газарта бомбо төлөжэ,
политическа ажал ябуулагшадай
байрануудта довтолжо, ондоошье
тухиралтануудые хэжэ, тэрэ эмхи
болбол нийслэл хотын зоние айлга-
да.

ха хүрдүүлэхэ гэжэ оролдонон
ха юм.

Энээнэй урда тээ президи-
байхан Бернентос гэһэн зоний
хи правительствоын гэгшүүдэй,
торнуудай, полициин офицерууд
хархис эдлэб эмхиүүдэй хуушэ
лэгшэһэн террорис эмхидэ
байшынэ мушхэлгэ элируулжэ
пресс-конференци дээрэ үтэ
хэдэе, Боливын дотоодын хуу-
дай министр Хорхе Гальеро
дүүдэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨВДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаланда: «Төжөөх
үрнээ харюулагд»—турүү бэшгэ.
Баргажанай таралан дээрэ ябуу-
лагдажа байхан худалдмэри тухай
мэдээсэл. «Гол шаглал»—тур-
руушүүл.—А. Снегирбовэй кор-
респондэнци. ТАСС-ай мэдээсэл-
нууд.

Хоёрдохы хуудаланда: «Секре-
тарь ямар байха ёһотой?»—
Н. Белошанинай статья. «Хам-
гэһэн хүсөөр»—Г. Харченкын
статья. Түрэл орон дотор.

Гурбадахы хуудаланда: редак-
цион долоон хоногойго почто.
Ажалшадай бэшгүүд. Уласхоор-
ондын шэнжэлгэ. Хилын саана-
һаа абаһан мэдээсэлүүд.
Дүрбэдэхи хуудаланда: «Солда-
дай үнэтэ шан»—Ю. Крупиной
статья. «Найшаалта заншалнууд»
—В. Дугаровой корреспондэнци.
Спорт.

СЭНХИР ЭКРАНУДАТА

18 часһаа «холо, өр-
нонин» гэгһэн дамжуу-
лагдажа байхан худалдмэри тухай
мэдээсэл. «Гол шаглал»—тур-
руушүүл.—А. Снегирбовэй кор-
респондэнци. ТАСС-ай мэдээсэл-
нууд.

Хоёрдохы хуудаланда: редак-
цион долоон хоногойго почто.
Ажалшадай бэшгүүд. Уласхоор-
ондын шэнжэлгэ. Хилын саана-
һаа абаһан мэдээсэлүүд.
Дүрбэдэхи хуудаланда: «Солда-
дай үнэтэ шан»—Ю. Крупиной
статья. «Найшаалта заншалнууд»
—В. Дугаровой корреспондэнци.
Спорт.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54,
приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—
62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-78,
69-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленность и
строительство—61-35, советского строительства и быта—69-58,
культуры и школ—60-21, писем и рабеслыков—67-81, в
формации—34-05, общественной приёмная—56-62, машинная
бюро—57-63, фотолaboratory—33-61.